

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande: Rapporten Demokratins skattkammare - Förslag till en nationell biblioteksstrategi

Sammanfattning

Nationella Skolbiblioteksgruppen (NSG) instämmer överlag med slutsatserna i Nationella biblioteksstrategins slutrapport ”Demokratins skattkammare”. NSG vill se den skärpning av skollagen beträffande tillgången till kompetent personal i skolbiblioteken, som både Läsdelegationen och Nationell biblioteksstrategi lyfter. Vi anser att frågan ska snabbutredas under 2020. NSG anser vidare att Skolinspektionens tillsynsverksamhet ska ha ett tydligare uppdrag gällande skolbibliotek, än vad som framkommer i strategin. NSG menar vidare att strategin bör innehålla ett förslag på utbyggnad av utbildning i biblioteks- och informationsvetenskap, gärna på fler platser i landet, i syfte att attrahera fler studenter till skolbiblioteksinriktad yrkesverksamhet. Gällande utvecklingen av det nationella kunskapscentret, som rapporten föreslår, menar NSG att detta ska vara knutet till Skolverket. Slutligen anser NSG att en god tillgång till forskningsresultat för lärare och elever via skolbiblioteken också är väsentlig del i en framgångsrik nationell biblioteksstrategi.

Nationella Skolbiblioteksgruppen har inte fått Nationella biblioteksstrategins slutrapport ”Demokratins skattkammare” på remiss, men vi vill ändå kommentera den i stora delar utmärkta och välskrivna rapporten med ett yttrande.

Vi har fokuserat på följande områden:

- Bemanningen av skolbiblioteken
- Ett läsfrämjande uppdrag för skolbiblioteken
- Utbildningsplatser för skolbibliotekarier
- Nationellt kunskapscentrum
- Nationell tillgång till e-tjänster

Nationella skolbiblioteksgruppen ser med tillfredsställelse att de regionala och nationella nivåernas stödjande betydelse för en stark och likvärdig skolbiblioteksverksamhet poängteras redan i rapportens förord. Dessutom nämns oron för att inte alla skolor följer skollagens krav på skolbibliotek i inledningen. Många elever har idag inte ens tillgång till ett rum med böcker, än mindre en pedagogisk skolbiblioteksverksamhet eller relevant bemanning. Senare lyfts den utbildade bibliotekarien som möjliggörare och problemlösare, som en guide som underlättar för elever och lärare att hitta rätt information. Vidare nämns skolbibliotekariernas viktiga pedagogiska arbete, i samarbete med annan personal på skolan, som avgörande för elevernas resultat.

Som en konsekvens av det som senare skrivs i kapitlet ”Lärande” om skolbibliotekens funktion, måste en strategi tydligare kräva att tillgången på kompetent personal i skolbiblioteken skrivs in i skollagen. Här hänvisas till Läsdelegationens förslag men vi hade önskat en tydligare skrivning i strategin. Således vill NSG att frågan om en tvingande

bemanning i skollagen ska snabbutredas under 2020. Detta gäller då följaktligen även Skolinspektionens tillsynsverksamhet.

Läsdelegationens förslag om ett läsfrämjandelyft för bibliotekarier tas upp och där skulle NSG vilja att detta även gäller skolbibliotekarier, även om det allra viktigaste är att skolbibliotekarierna ingår i Läslyftet. Vi föreslår också att skolbiblioteken får ett läsfrämjande uppdrag. Detta särskilt med tanke på hur viktigt det är även med fritidsläsning, den läsning som inte är direkt kopplad till skolundervisningen.

Som ett led i en utveckling där allt fler skolor verkligen har reell möjlighet att följa lagen, inklusive det nya kravet på utbildad bibliotekspersonal, behövs inte bara extra ekonomiska resurser utan även fler utbildningsplatser för bibliotekarier.

Idag råder brist på utbildade bibliotekarier, något som märks inom skolan. Därför bör även utbildningarna fokusera mer på att fånga upp och erbjuda ett särskilt kursutbud för de som är intresserade av att verka och samverka inom skolans värld. En utbyggnad av bibliotekarieutbildningarna är en viktig del i att nå målet om skolbibliotek bemannade av relevant utbildad personal. Detta får gärna ske vid fler lärosäten, men då måste kopplingen till den biblioteks- och informationsvetenskapliga forskningen vara säkrad.

Det är mycket positivt att rapporten konkret tar upp behovet av ett nationellt kunskapscenter för skolbiblioteksfrågor. Här skulle NSG vilja att centret kopplas till Skolverket. Skolbiblioteken är en del av skolan och bör därför främst stöttas av skolmyndigheterna.

Angående den digitala tillgängligheten är det betydelsefullt att tillgången till forskningsresultat för lärare och elever via skolbiblioteken är säkrad, något som också bör vara en del i en nationell biblioteksstrategi.

Nationella Skolbiblioteksgruppen är ett nätverk av svenska organisationer som samverkar på nationell nivå för att skolbiblioteken ska bemannas, stärkas och utvecklas. Gruppen är en nationell resurs för kunskapsutbyte i skolbiblioteksfrågor.

I gruppen sitter representanter för DIK, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Skolbiblioteksförningarna, Svensk biblioteksförning, Sveriges författarförbund, Sveriges skolbibliotekscentraler